

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

COSTUMS CATALANAS
INDUSTRIAS PERDUDAS

L' estamayre.

CRÓNICA

TINCH un amich, persona de certa edat y de caràcter impresionable, que de un quant temps ensà va desmillorant á ulls vistos. Sembla que li treguin la carn á grapats y que una mà invisible li passi una esponja per las galtas, emportant-sen'hi 'ls bons colors que avants gastava. Està tot trist, mira com alelat y fa ulleras.

—Y donchs, D. Pau, ¿que no 's troba bé?—vaig dirli l'altre día.

—No massa—'m va respondre piulant á penas.

—¿Qué té? ¿Qué li fa mal?

—Propiament no 'm fa mal res; pero estich trist, he perdut la gana y á las nits no dormo. Quan me llevo tinch rodaments de cap, que 'm duran fins á l' hora de pendre 'l xacolate... Y vegi, aixis com avants aquest lleuger desdejuni remullat ab un bon trago d' aygua fresca 'm deixava aixeribit per tot el matí, ara reparo que se 'm posa malament, com si m' excités els nervis...

—Si qu' es extrany. ¿Y cóm el pren el xacolate?

—Com sempre, ab un llonguet torrat.

—No vull dir aixó: ¿qu' encare té la costúm de pendre'l llegint el *Brusi*?

—¿Y donchs?

—¡Ay infelís! Ara ho entench tot. ¿Cóm vol estar bó, sant cristiá, si cada día de bonas á primeras, quan se lleva, ja absorbeix una dossis de veneno?... Desenganyis, aquella racció matinal de *Brusi*, 'l destarota per tot el resto de la jornada. ¿No es veritat que quan llegeix alló que diu de que 'ls republicans portarán el desordre, l' anaquia, 'l saqueig, tot vosté s' esborona?

—Naturalment que sí.

—Donchs aquí té la causa dels seus mals. Si vol curarse, ja ho sab, deixis de *Brusis* y visqui tranquil, que no hi ha motius per alarmarse. Ja veurá com desentente de totas aquestas caborias recobrará rápidamente la salut y l' alegría.

D. Pau 'm va prometre seguir el meu consell, y 'ns varem despedir, experimentant jo interiorment la satisfacció íntima de haver contribuít tal vegada á salvar la vida de un home tan simpátich.

***

[Qui ho havia de dir!]

El *Brusi* que fou en sos bons temps el mentor de las classes conservadoras barceloninas, transformat per obra de una evolució renovadora, en una fábrica de neguits y alarmas, pera consúm exclusiu dels últims suscriptors fidels que li restan!

Tant com més vell s' ha anat fent, s' ha anat tornant més insufrible.

Havia sigut una potencia: sas indicacions eran ordres, sas opinions article de fé. Las tres pessetas que cobrava de suscripció mensual eran el preu qu' exigia als seus suscriptors pel treball de pensar per compte d' ells, de donárls'hi las opinions fetas y pastadas, en totas las qüestions que puguessin presentarse. En aquell temps era una forsa. Pero avuy...

En veritat que fa llástima tanta decadencia.

La massa dels seus suscriptors ha anat desfilant, els més al cementiri, emportant-se'n ab ells aquell esperit de sumissió incondicional que 'ls lligava ab el vell diari: els pochos que restan el tenen per rutina, per efecte de la forsa de inercia qu' es de totas las forsas la més pegallosa. ¡Y tant bé que 'ls ho paga 'l caduch mentor!

Servintlos á tot pasto l' alarma, 'l susto, l' intranquilidat, com si estigués frisós de que li portin lo

més aviat possible l' esquila de defunció pera liquidar de una vegada las sevas relacions ab ells.

Perque no pot negarse: 's figura 'l *Brusi* fer la guerra al partit republicá cada día més fort y vigorós y en sa conseqüencia més entenimentat, y á qui la fá, realment, es á sa decrepita clientela.

¡Quánts, com D. Pau, están intoxicats, per la lectura quotidiana de las elucubracions senils de un periódich que veyent que 'l mon marxa y ell se queda enrera, ha perdut per complert la carta de navegar!

***

Ara mateix per contrastar l' influencia creixent de un moviment de opinió progressiu y alentador que ha esborrat de Barcelona la doble taxa de clerical y de separatista, no ha trobat altre camí que 'l de simular un esborronament exagerat que res, enterament res el justifica.

Ell es qui acut á tots els *meetings* y reunions ab l' orella atenta, no pera ferse cárrech llealment de lo qu' en ells se manifesta y comunicarho al públich ab la deguda imparcialitat, sino pera pescar qualsevol nota més ó menos desafinada, que 's pugui emetre en el calor de la improvisació, y tréureli punta, subrallantla, quan no donantli una interpretació á totas llums exagerada, en las sevas ressenyas.

En la impossibilitat de citar un sol fet que ceideixi en descrédit del poble republicá de Barcelona, modelo de sensatés y de cordura, s' entreté en aqueixas puerilitats, á la fi ben propias dels seus anys, que no en va diu l' adagi:—Els vells son dos cops criaturas.

Y sobre aquesta base de cavilositats sense fonament, se proposa empendre una gran campanya de reconstitució de las forsas católicas y conservadoras, per' oposarlas á l' onada invasora del esperit progressiu.

[Quín espectacle més edificant!]

El Sr. Baró, que conta en la seva fulla de serveys la gloria de haver dirigit el periódich progressista *La Crónica de Cataluña*, y l' honor de haver sigut per intercessió de Santa Tupinada beneyta diputat de una de las taifas monárquicas y funcionari públich al servey de la mateixa, es qui s' ha encarregat de tocar el redobtant de la nova reconcentració.

¡Y mirin si la sab llarga! Ell ha observat qu' en las eleccions del 8 de mars, ab tot y haver sigut tan animadas, varen quedar 100 mil electors sense emetre 'l vot. A n' aquests 100 mil no 'ls va moure res, ni alló de la *Candidatura católica-regionalista* que arribava al cor; pero 'l Sr. Baró fa 'ls seus cálculs, y diu:—Aquests 100 mil son nostres. Vinguin á nosaltres: vinguin á salvar la religió amenassada pel desenfreno demagógich.

Als seus desesperats redobles acuden els capspares fracassats: els Pons y els Güells ab els seus diners: el cardenal Cassanyas ab las sevas indulgencias: els católics-regionalistas ab l' olor d' árnicia que s' exhala del seu cos: fins l' hereu Pantorrilles se reviscola y pensa.—Qui sab si per aquest costat lo graré que 'm tornin á fer amo de l' auca!...

Si á la victoria del 8 de mars li faltava un sello, li están posant aquests elements ab las sevas alarmas, y ab el frenesí ab que responen als redobles de 'n Baró.

¡Y quín sello! El sello episcopal.

***

Ara comprench que l' Eminentíssim haja demanat que li nombressin bisbe auxiliari: no pot ab tanta feyna.

Pensin sino que té al seu cárrech la presidencia efectiva del Comité electoral en la próxima batalla

dels Comicis y veurán que no ha de quedarli temps material pera cumplir las obligacions de son sagrat ministeri.

El servey de las ánimas, ja pot esperar-se: lo que importa es guanyar las próximas eleccions de Diputats á Corts. May sigui sino pera poder adornar el seu escut ab aquell lema enmatllevat á un dels més famosos personatjes de 'n Serafi Pitarra:

«PRIMER ES EL PARTIT QUE TOT»

Naturalment que ab tots aquests tráfechs que porta entre mans l' Eminentíssim no reunirá més forsas que las que van sortir el 8 de mars al servey de la candidatura católica regionalista; pero en cambi la santa religió s' anirá elevant, elevant de tal manera, que al últim fins els que més la volen acabarán per pèrdrela de vista.

P. DEL O.

¡PER ELLA!

Tothom s' extranya de veure'm passejarme sempre sol, que res me causi alegría, que 'm cansi desseguit tot, qu' enrahoi sols per forsa

siguent ans tan tabalot, qu' exhali ab molta freqüencia sospirs tristos y profonds seguits d' indiscretas llágrimas que 'm creman ab el seu foch... ¿Qué li deu passar—preguntan— qué deu tenir, pobre noy?

Poquets ab compassió 'm miran ribent y burlantse'n, molts. Tot per ella! Per la nina que va encendre mon amor. Per ella ab calma sufreixo befas, escarnis... tot... tot!

Com volen que rigui y canti, com volen que gastí humor,

si tinch lo cor fet á trossos, si aquella ingrata no 'm voli!

JOSEPH PUJADAS TRUCH

EL QUID

¿Sabeu lo que va contarme en Vidalet quan va tornar de la Xina?

Es una cosa que creguen que us farà gracia.

Imagineuvs que 'l sentíu parlar á n' ell.

—Vet aquí qu' en certa ocasió, trobantme á Ching-Chang, qu' es una població de molta importancia situada al nord de Pekin y dotada per rara casualitat de tots els adelantos de la civilisació europea, va cridar-me l' atenció la espantosa freqüencia ab que 'ls tranvías eléctricos ocasionavan desgracias.

No hi havia día que, gross ó petita, no 'n fessin alguna. El *Pim-Pao*, el periódich més important de la localitat, publicava casi bé en cada edició las mateixas noticias:

«Ahir el cotxe del tranvía número 1,417 va aplastar en la plassa del Gran Dragó á una nena de set anys.»

«Davant del palau del mandari, el cotxe número 2,514 va tallar las camas á un foraster que acabava d' arribar de la Mandchuria.»

«Avuy, no gayre lluny del temple del Sol, el cotxe número 1,853 ha ferit gravement á dugas donas del poble.»

Maravellat d' aquella repetició d' atropellos, que forsosament havían d' obedir á alguna causa que jo no m' explicava, un día vaig interrogar sobre l' assumpto á un xino, fill de la població,

TRAYENT FOCH PELS CAIXALS

—¡Ánimo, senyor Baró!
¡Embesteixi sense pó!

DEMOSTRACIÓ PLENA

Tan bonas son eixas ayguas, que 'l qui á prop d' ellas se posa, si té canya, y am y esqué, fins hi pesca alguna cosa.

que 'm servia de *cicerone* en las mevas correrías.

—Sung-Ley—vaig dirli.—¿Ja ho has reparat aixó dels tranvías eléctrichs?

—Que van com un llamp, ¿eh?

—Y que matan als xinos lo mateix que si fossin moscas.

—Es una costum de la terra.

—¡Bonica costum! ¿Desde quán qu' está establerta?

—Desde que hi ha tranvías. Per cert que á conseqüència d' aixó, els cementiris han hagut de ser aixamplats á corre-cuyta.

—¡Sambomba! Lo qual vol dir que 'ls dos ó tres morts d' ahir, d' avans d' ahir y de l' altre...

—Hi son diariament, menos els días en que, per variar, en lloch de dos ó tres, n' hi ha quatre ó cinch.

—¿Y no l' empipa á la gent aixó?

—¡Ja ho crech!

—¿Y no protesta?

—Naturalment.

—¿Per qué no porta la Companyía als tribunals? ¿Que no hi ha jutjes aquí?

—Prou que n' hi ha; pero... ja veurás; vina ab mí, y ab cinch minuts de mirar compendrás millor la cosa que no pas ab cinch horas d' escoltarme. Justament ara es el moment oportú. Segueixme.—

Era l' hora en que la Cambra de Justicia solia acabar la sessió. En Sung-Ley va. acompanyarme á la porta del Palau, y allargantme graciosament un cigarret, va dirme:

—Esperemnos un rato: no poden tardar gayre á sortir.

—¿Qui?

—Els senyors jutjes.—

No va equivocar-se. Dugas ó tres xucladas, á tot estirar, hauriam donat al cigarro, quan sento que ab el colze 'm toca.

—Mírate'ls: ara surten. Un, dos, tres, quatre, cinch, sis... Tots aquests son magistrats. Repárls qué lletjos son. Anemlos al darrera y procurém fer tot lo qu' ells farán.—

En efecte; vam seguirlos, y com als pochos metros d' allí s' ensopegués á passar un tranvía eléctrich y 'ls magistrats hi pujessin, nosaltres també vam pujarhi, assentantnos davant per davant d' ells.

Entrá el cobrador, y després

d' haverli nosaltres satisfet el valor del passatje, va dirigir-se als sis magistrats

—¡Atenció!—va dir-me á l'orella 'l xino, rihent:—Ha arribat el moment psicológich. Observa bé lo que ara va á succehir.—

El cobrador del tranvía s'acostá al primer jutje y li allargá 'l bitllet.

—Si es servit.

—Tinch pase—va respondre 'l magistrat.

S' incliná al segón.

—Pase.

Va dirigir-se al tercer.

—Pase.

—En fi, que 'ls sis jutjes se trobavan en el mateix cas: totstienan pase y tots, naturalment, anavan en tranvía sense pagar res.

—¿Qué tal?—va dir-me en Sung-Ley quan vam baixar del carruatje.—¿Ho entens ara per qué els cotxes eléctrichs de Ching-Chang fan impunement tantas desgracias? ¡Tots els magistrats viatjan gratis et amore!

—¡Qué! ¿Vols dir que uns xinos tan serios y tan respectables, per un trist pase...?

—Es clar, home! ¿Que 't pensas que la Empresa els el dona per la seva bona cara? ¡Ja has vist lo lletjos que son!... Els el dona per que «quien toma á dar se obliga» y—la cosa no té retop,—encare que 'ls seus vehículs sembrin els carrers de cadavres ¿cóm no han de mostrarse indulgents els altres, tractantse d' una Companya tan amable y generosa? En una nació mitjanament decenta, per supuesto que aixó no passaria, pero aquí!... Aquí passa aixó... y otras cosas una mica pitjors.—

Veus aquí lo que va contarme en Vidalet quan va tornar de la Xina.

A. MARCH

UNA CONSULTA

Jo no sé que tinch, Doctor, sempre 'm sento un gran fatich, y densá que 'm vaig fent rich mes aumenta 'l meu dolor.

—¿Menja gayre?

—Casi res.

—Y á las nits?

—No acluco 'ls ulls.

—Que s' hi sent al cap?

—¡Uns bulls!

—¿Y dintre 'l cor?

—¡Un gran pes!

—¿Se troba ágil?

—¡Aixafat!

—¿Té molta sed?

—¡Un destici!

—¿Fuma molt?

—No tinch cap vici.

—¿Camina bé?

—Molt pesat!

MOSSEN NICOLAU

Aixó es tenir bona estrella.
¡Mireu de repent quin salt!
De mestre municipal,
á director de capella.

LA OCASIÓ LA PINTAN CALVA

—No se 'n moren cada día de mossens Cintos!...

—¿Y d humor?

—Un frenesi!

—¿Té tristesa?

—¡Nit y día!

—¿Quan veu algu ab alegríá qué li passa?

—¡Haig de fugí!

¿No 'm recepta?

—Ni pensarhi!, puig sempre ha vist m' experiéncia que no curan la conciencia drogas del apotecari!

P. A. MORENO

EL BOU Y 'L BACALLA

El bou, veyent passar al bacallá, va cridarlo.

—¡Pssst!... Escolta.

—¿Parlas ab mí?—li digué l' altre, aturantse.

—Si, senyor. Reparo fá unas quantas senmanas, que la gent manifesta per tú una preferéncia que no m' explico satisfactoriament.

—Y lo que te rondaré, morena. Encare 'n tinch per quinze días més d' aquesta preferéncia.

—¿A qué 's deu aquest fenómeno?

—¡Cóm!... ¿Tan gran, y ignoras una cosa que fins la saben els badells? Som á la quaresma, home.

—No comprench...

—La quaresma es una temporada durant la qual las personas morigeradas no menjan altra cosa que peix.

—¿Pero tú ets peix?

—¿Aixó no sabs?

—May m' ho hauría imaginat.

¡Un peix sense cara, ni ulls, ni cap, ni cos, ni aparato respiratori...! ¿Cóm t' ho arreglas per viure en aquestas condicions?

—¡Oh estupenda ignorancia bovinal! ¿De manera que tú 't figuras que 'ls bacalláns aném per mar ab el mateix trajo que usém per anar per terra?

—¡Ah! ¿No?

—¡No, home, no! El bacallá que corra per las bacallanerias no es més que una momia, bastant mutilada, del bacallá que navega per la immensitat dels mars.

—Sigui com vulgui, ¿per qué has hagut de desbancarme?

—Ja t' ho dich. Durant aquesta tongada, la gent de bons sentiments deixa la carn á recó y 's dedica al peix.

—Pero ¿per qué á tots els peixos prefereix el bacallá?

—No es que 'l prefereixi, beneyt; es que als altres... no hi arriba.

—¿Cóm vols dir?

—Vull dir que si 'ls possibles hi fossin, l' home menjaría llus, salmó, llenguado, Magosta, pero

com que encare que 'l paladar digui sí, la butxaca contesta no, el bacallà s' imposa.

—Y endavant; jo, postergat.

—¡Vaya una desgracia! ¿Per ventura no governas durant el resto del any?

—¡Y qué! ¿No es vergonyós que un animal tan gros com jo hagi de cedir la plassa, encare que sigui per poch temps, á una insignificancia com tú?

—¡Ey, mestre! No tan insignificantia com suposas. Alguna cosa pagarias per poder possehir els meus mérits.

—¿Tú mérits, penca insípida?

—Mérits, sí, mérits; y no torno la paraula enrera. De mí s' aprofita tot. El cos se sala y es susceptible de ser guisat de trescentas setanta sis maneras; las tripas s' assecan y 's guardan; els desperdicis constitueixen un magnífich abono, y en quant al oli que del meu fetje s' extreu... *los niños piden á gritos la emulsión...* no me 'n recordo del nom.

—¿Sabs que per ser tan magre ets bastant vanitós?

—¿Sabs que per tenir el cap tan desenvolupat ets una mica massa curt de gambals?

—¡Vés, vés, désat las espinas!

—¡Vés, vés, amámat las banyas!...

—¡Insolent!

—Perque 'm provocas.

—¡Calla, ¿ho sents? calla!...

—No m' haguessis lesionat l' amor propi.

—¡Calla!...

Y 'l bacallà... va callá.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

REPOSO. —Novela de RAFAEL ALTAMIRA. L'autor de aquesta obra, sabí catedràtic de la Universitat de Oviedo y distingidíssim publicista, era conegut per sos treballs sobre Filosofia, Literatura, Historia, Pedagogia, etcétra, etcétra. Ni com á novel·lista, ni tan sols com á qüestionista havia donat, que sapiguém, cap obra ni obreta á la estampa.

Cal, donchs, agrahir á la casa d' Henrich y C., editora de la *Biblioteca de Novel·listas del Sigle XXI* l' haverlo estimulat, proporcionantli ocasió d' ensajarse en un género enterament nou per' ell, y que requereix apituts especialíssimas.

Coneguts aquests antecedents relatius á

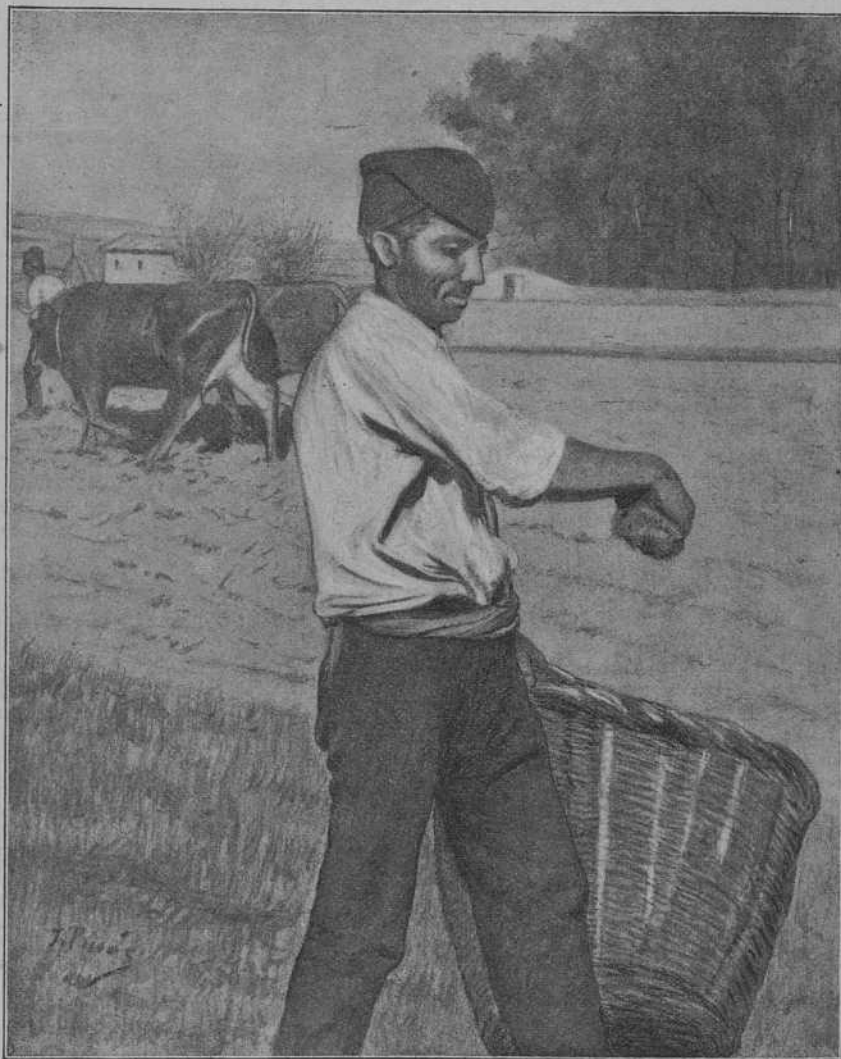
la personalitat literaria del Sr. Altamira, lo primer que sorprén, tot just se comensa á llegir el llibre, es lo magníficament bé que se 'n surt. Tant cert es que 'l talent verdader posseheix sempre grans facultats de adaptació.

A falta de fantasia, demostra tenir el nou novelista un gran esperit analítich y un sentit psicológich molt fondo units á positives qualitats de observador. *Reposo* es una demostració exemplar de que 'ls intellectuals, devorats per la febre de la vida, no troban el descans encare que 'l busquin. Son esperit inquiet se rebela contra 'l nou medi ambient en que pretenen acclimatarse.

Tal li succeheix al protagonista de la novela, el qual intenta rusticarse, establir-se en un poblet de la costa de Llevant. Allí no hi pot trobar lo que busca ab tant afany pera ser sa naturalesa refractaria á n' aquesta nova vida. La seva estada allí proporciona ocasió al autor del llibre, de fer brillar sas altas condicions de psicólech y de narrador y descriptor de paisatjes y de costums, pero no de una manera superficial, sino penetrant fins á lo més íntim de la seva essencia.

La veritat, mare de la verdadera poesia, sembla ser la que ha guiat ab preferencia la ploma del notable escriptor y pensador, que ocupa un lloch d' elevada distinció entre la nova generació dels intellectuals espanyols.

SEMBRANT

—Lo mal es que jo soch el qui sembro... y 'l qui cull es el govern.

ELS APUROS DE 'N CAMAS-TORTAS

—¡Ep, mestre, feume 'l favor!
¡Passeu pel mitj del camí!

—Dispenseume, home; no ho veyá.
¿Qué us sembla ara? ¿Vaig bé així?

ALTRES LLIBRES REBUTS:

... *Sistema Munyon*.—Juguet còmic de circumstancies, original de *Joseph Asmarats*, estrenat en el *Teatro del Alcázar espanyol* el dia 6 de febrer últim.

RATA SABIA

LICEO

En Bernis ja ho té tot conjuminat pera la próxima temporada de Pasqua, que constará de 20 funcions.

La inauguració s'efectuará ab *L'Africana* á càrrech de la Giudice, en Biel y en Blanchart. Seguirá el *Tristano é Isotta*, baix la direcció del mestre Colonne, cantantlo ademés de la Giudice y en Blanchart, la Borlinetto y 'l tenor Vaudri.

Com á novetat prepara l'estreno de *Adriana Lecouvreur* de Francesco Cilea, confiada á la soprano Pandolfi y al tenor Zení que l'han creada á Milán y á Lisboa. Y apart de algunas otras de repertori, s'repdrá *Der Freischütz* de Weber que tindrà per intérpretes á la Carrera, en Perelló y el citat tenor Vaudri.

¡Bona Pasqua florida!

TÍVOLI

El *Lohengrin* va sortir una mica... ¿cóm ho diré jo?... Ah, sí, ja hi caych: una mica massa barato.

Permétin, donchs, que no 'ls ne fassi ni cinch céntims.

NOVEDATS

La bisbética domata, xamosa comedia de Shakespeare, colossal sempre, lo mateix al pintar las grans passions que la part risible de la existencia humana, proporcioná á n' en Zacconi una nova ocasió de patentisar el seu talent.

Menos genial y expontani, ó si volen menos *fosforescent* que 'l gran Novelli, qu'es quí 'ns feu coneixer aquesta obra per primera vegada, en Zacconi domina la figura de Petruccio, fentne una verdadera creació, concebuda ab molt seny y realisada ab aquell art profús y rich en detalls que si no sempre logra amagar l'estudi, produheix sovint verdadera admiració.

La Cristina... ¡recristina! y que 'n va estar de bé en el paper de Caterina. (Perdonin tanta *ina*). Vaja, que va estar divina. (¿Ja hi torném á ser? Pero dispensin, davant de un treball tan perfecte, un fa versos sense volguer).

Els dos concerts á càrrech de la *Schola cantorum* prengueren las proporcions de dos veraders aconteixements musicals.

Convé que incorporacions tan notables com la que dirigeix el mestre Bordes, vinguin sovint á ensenyarnos com se practica l'art del cant serio, quan hi ha una base de cultura técnica, de conciencia artística y de bon gust.

Formavan els programas conjunts variats de pessas de

tots els géneros, desde 'l religiós al popular, desde 'l sinfònic al operístich.

Del primer quedarán com recorts deliciosos el concert de oboe y orquesta de Haendel, en el qual Mr. François Jean ens feu sentir lo que may havíam imaginat: tres preciosas cansons francesas del sigle XVI, una gran cantata de Bach, tres cansóns populars armonisadas per Tiersot y 'l poema *Redemption* de 'n Cészar Franch. Del segón las Ave Marías de Palestrina y de De Prés, las aleuyas gregorianas, el cant elegíach de Beethoven, y per damunt de tot el quint acte de l'*Armida* de Gluck, ópera que no 's comprén com els empresaris la tenen olvidada, sent aixís que mereix colocalse, no sobre l'escenari, qu'es poch: sobre un altar.

En combinació ab l'*Orfeo catalá*, la *Schola* interpretá 'l *Divendres Sant* del mestre Nicolau, el *Sanctus* y *Benedictus* de la missa del Papa Marcello de Palestrina, y un Diálech espiritual de 'n Bordes, qu'en alguns passatjes té mes de material que d'espiritual, mes de técnic que de inspirat.

Per tothom hi hagué aplausos entusiastas, dignes del mérit de aquell grapat d'artistas y de las notables condicions del *Orfeo catalá*.

Y ara una noticia.

Diumenje, á dos quarts de quatre de la tarde, concert á càrrech del famos *Quarteto Tcheque*. Sols podrán disfrutarne 'ls socis de la Filarmónica.

L'endemá dilluns al vespre nou concert al *Principal*. Y á n'aquest sí que hi podrá assistir el públich... pagant, s'entén.

CATALUNYA

Lo senmana passada, per causas involuntarias, no 'm sigué possible parlar de la nova sarsueleta *El Dios grande*... Pero per aixó no 'm culpin, qu'es cosa que no val gayre la pena.

La singular es que 'l mestre Fernández Caballero sigui al mateix temps que pare de la música, avi de la lletra. En efecte: 'l llibre está escrit pel seu fill Sr. Fernández de la Puente... De manera que tot es de la familia.

Com á llibre y com á partitura, resulta l'obra algun tant adotzenada, sense oferir cap de aquells rasgos de originalitat que son sempre 'ls que mes s'aprecian.

Aquell combregar que surt al final—el *Dios grande*, el títul de l'obra—resulta un bon xich agafat pels cabells, de tal manera que lo mateix que un combregar podría ser un enterro.

Y á pesar de tot, l'obra va passar, y en alguns passatjes fins signé aplaudida y tot.

GRANVÍA

Torném á tenir en dansa (y aquí sí que la paraula es apropiada) á las Monterdes.

¡Bona vista per la primavera!

NOU RETIRO

El drama *Rosario*, baix el punt de vista de las ideas avansadas, té mes bona intenció que mérit literari y qualitat escénica.

El coronel Cruz Rivera, qu'es el seu autor, al fers'ho venir tot tan bé pera desarrollar la tesis que 's proposa, dona probas de ser molt valent, pero també poch amich de crearse dificultats pera lluhirse vencentias.

N. N. N.

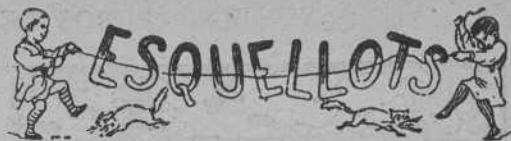
V

El dimoni de las donas

Forma d'àngel y gestos de diable
va donarse al bell sexe primitiu;
y han heradat tan bé aquest atavisme
las donas de tot temps, que ara tenim
un floret de minyonas tan *dimonis*
que al mateix Llucifer n' hi donan cinch
á acabá á tretze, qu' es el punt femella,
á endursen al infern un infelís.—
A tot hora las donas firman pactes
ab el dimoni seductor que 'ls diu:
—¡Angels d' amor, de pau y de ventura,
en ànima y en cos venfu á mí!—
Y així están possehidas del dimoni
que moltas als quinze anys ja 'l tenen dins;
el dimoni ideal quan son á casa
y quan son al carré 'l dimoni *chic*;
el dimoni banyut quan son esposas...
y el dimoni pelut quan son al lit.
El dimoni es qui fá á las viudas, mares,
y á las solteras dú per mals camíns;
pero la tentació de las donzellas,
el diable que las pert en esperit
es la moda... un cos prim y un imperdible,
un bon barret ben plé de colomíns...
Del dimoni es la dona més catòlica
qu' en materias del cel no mira prim...
Hi ha mares de familia religiosas
que fan menjar de peix á n' el marit
y si acás els preguntas quinas eran
las set paraulas que Jesús va dir
desde la Creu, llavoras te replican:
—Vés qué 'm contas... No ho sé... ¡Altra feyna tinch!—

L' únich dimoni que las fá heroínas
es el seu feminisme. ¿Heu may sentit
alguna *companyera de las masclas*
quan se 'n vá de la llengua en un *meeting*?
Es millor que cap home; té més xispa,
més oratoria y, sobre tot... més pits.
¡Vés la López de Ayala, per exemple,
si no val més que 'n Bula, ó que l' Ardid!...

FRA NOI

Ja es ben bé veritat alló que diuhen de que la
Pubilla 's va quedant sense *recursos*.

Negantli, com li ha negat el Sr. Espinosa, l' apro-
bació als seus pressupostos del any corrent, á veure
¿de qué farà mànegas la pobreta?

Ella prou ha volgut interposar el *recurs* de súpli-
ca, y 'l *recurs* de queixa, y 'l *recurs* de alsada; pero
ni aixó li han permés per haverse decretat deixarla
sense *recursos* de cap mena, ni dels que necessita
pera viure, ni dels que son indispensables per' ob-
tenir justicia.

***

Per la seva part el Sr. Monegal, deixant la vara al
Sr. Boladeras (y aixó que lo qu' está passant no son
bolados) vá agafar la maleta, va pendre 'l tren y ¡cap
á Madrid faltan arcaldes de Real ordre!

Allí sembla que l' han escalibat, ¡per lo depressa
que n' ha fugit.

De totas maneras, no hi ha que apurarse.

Encare que á la Pubilla li vulguin quitar tots els
recursos, sempre n' hi quedarà un que val per tots
—y aquest sí que no li poden pendre—: el *recurs* de
votar per la República.

La passa regionalista va minvant.

Ab las fregas del día 8 del corrent mes, no son
pochs ni gayres els que haventla agafada de ple á
plé, se troban avuy convalecents y ja fins racionan,
qu' es la senyal més segura de la séva curació
complerta y definitiva.

—Jo també—diuhen—estava ilusionat; pero ara
ho veig clar. Ab el ditxós regionalisme no anavam
més que á secundar las cábalas de unas quantas
dotzenas de reaccionaris.

Y avuy á n' aquests no 'ls queda altre medi que
seguir el piadós consell que 'ls varem donar en la
nostra *Crónica* de fa quinze días: encomenarse
á Deu.

***

Aixís ho comprén y ho practica 'l Sr. D. Alejandro
M.ª Pons, un dels grans talents polítichs ab que
conta 'l regionalisme, tan acertat en tots els seus
actes, que no pot agafar el taco, sense fer no una es-
pifada, un set en el panyo del billar. Aixó sí, di-
ners li sobran pera pagarlo, y aixís se diverteix y
sempre queda bé.

D. Alejandro ha trucat á las portas del Cardenal
Cassanyas, haventse vist molt ben rebut. L' Eminentíssim
se disposa á dirigir la próxima campanya
electoral, mal tingui de fer servir el báculo de asta de
la bandera catòlica-regionalista.

Tot lo qual se deurá á las influencias y als esfor-
sos del piadós D. Alejandro, que de aquesta feta 's
coloca á l' altura de un Bismarck.

***

¡Y encare hi ha perdigots que remugan! ¡Y encare
n' hi ha que diuhen que á ca'l bisbe no hi volen
anar per més que 'ls esbossin! Tontos, més que
tontos! Ingrats, més que ingrats!...

Si en las eleccions de diputats provincials, el po-
bre regionalisme perdigotaire va quedar de cos pres-
ent ¿qué més pot desitjar sino que tot un príncep
de la Iglesia, aprofiti las próximas eleccions de Di-
putats á Corts pera donarli cristiana sepultura?

Y cuidado que 's tracta de honrarlo ab uns fune-

¿BON NAS?

—No soy carabiniere; pero ¡hum!... churaría que eso es contrabando.

NOTA DE PRIMAVERA

—'Tot brota, Senyor, tot brota!...

UN QUE ACABA LA PACIENCIA

—Si m'empipen estripo la grúa
y 'ls hi dich la vritat tota núa.

rals de primera classe. Figúrinse si serán magnífichs, que l'insigne D. Alejandro s'ha compromés á pagar de la seva butxaca las candelas del ofertori.

Un assíduo lector de LA ESQUELLA 'ns ha enviat una carta, que no reproduhim, per ser una mica massa llarga, en la qual pren la defensa de *La Perdiu*, per haver fet pujar fins á Ptas. 637'50 el compte dels anuncis mortuoris de Mossén Cinto Verdguer.

«Si *La Perdiu*—ve á dirnos l'autor de la carta—pretenia cobrar una cantitat molt superior á la consignada en la factura de altres periódichs, es precis reconeixer qu' estava en lo just, dat que no 's limitava á percibir solzament el preu de la inserció de las esquelas; ¿y donchs, els disgustos que li va donar, y els esforços que va fer pera portarlo á la sepultura, que no valen res?»

Baix aquest punt de vista l'autor de la carta té rahó; nosaltres no hi haviam atinat.

* * *

Y ara un deber de imparcialitat ens obliga á consignar que *La Perdiu*, quan ha vist el mal efecte que havia produhit en l'opinió la seva factura, ha renunciat al cobro de las 637 pessetas y mitja.

Aixó sí, ho ha fet com sol ferho tot; espeternegant de rabia, per medi de un article que porta 'l següent títol: *Contra la calumnia, la veritat.*»

Es á dir, venint á suposar que se l'ha calumniada, al fer públich que havia presentat la factura, ab l'intenció manifesta de cobrarla, com ho hauria fet si no li haguessin cridat el *quien vive*.

Una renuncia aixís tan faltada d'expontaneitat y fora de temps, no es un rasgo de generositat, es un gargot.

La Junta del *Ateneo barcelonés* composta casi excludivament de companys de causa, haventse presentat la proposta de 'n Lerroux, com á soci, vá negarse á admetre'l, sense alegar rahó ni motiu de cap classe, per medi de una votació secreta, per bolas blancas y negras

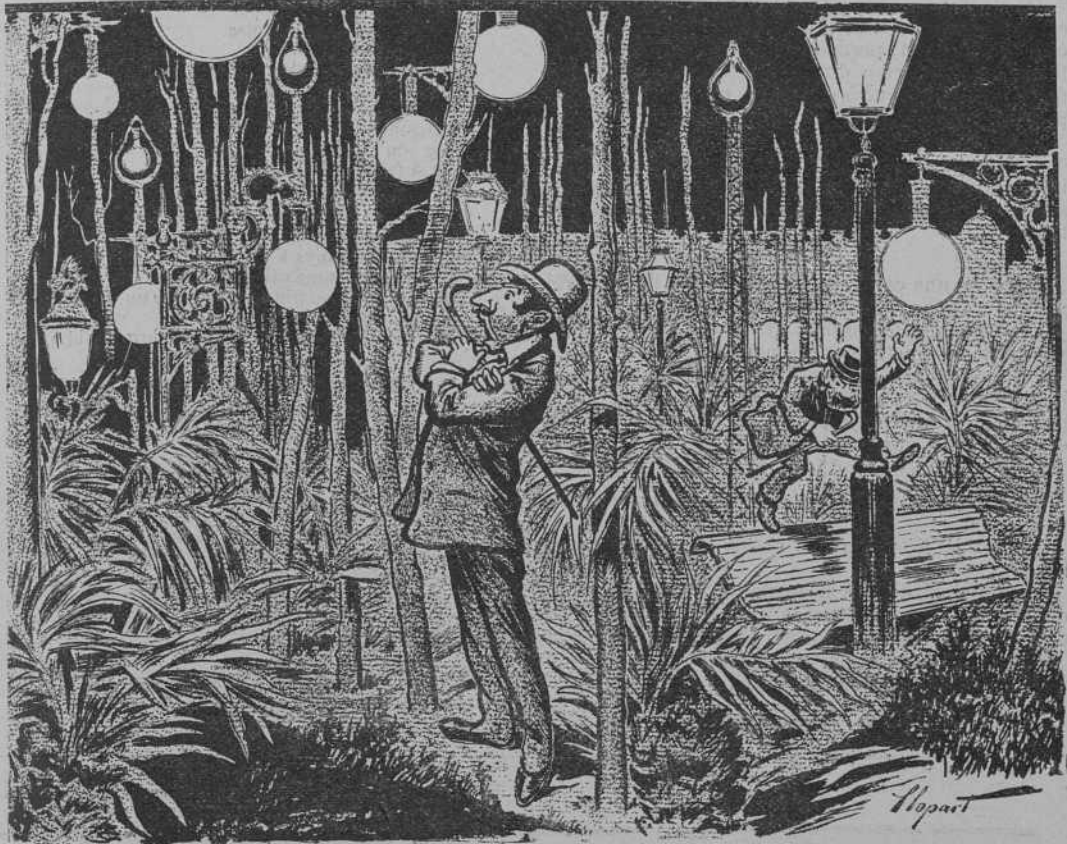
Sembla que la gloria més lligítima de la nostra terra havia anunciat qu' en cas de ser admés en Lerroux, ell se donaria de baixa en las llistas de l'Associació, y aquesta actitud es la que vá influir principalment sobre la Junta á adoptar una resolució que venint dels que la varen pendre no pot tenir res de ofensiva, pero qu' en la forma en que vá ser adoptada, revela una insigne cobardia. O sinó, á veure si hi ha un sol d'ells que tingui 'l valor d'explicar el per qué de la seva conducta. En l'acta consta que 'l Sr. Lerroux «signé rebutjat per majoria de vots.» Vels'hi aquí una porta oberta per esquitllarse, en el cas de que se 'ls exigeixi la responsabilitat á que tot caballer vé obligat quan hi ha un'ofensa de per mitj. Si tal succehis ja veurían com tots dirían que han votat ab bola blanca. Y més esblanqueida quedaria la seva cara que la seva bola.

Peró á n' en Lerroux no l'han ofés; molt al contrari l'han enaltit confessant explícitament que li tenen una por cervical. A qui han ofés verdaderament es al *Ateneo*, arrebantantli la fama de hospitalari, y posantlo ab aixó de las bolas blancas y negras á l'altura de un cassino de la Secuita ó de Gratallops.

L'ilustre arqueólech Sr. Puiggari, en el seu testament, ha legat l'obra sobre indumentaria, espanyola en la qual va consumir els millors días de la seva existencia ¿á qui dirían?

¿Acás á l'Academia de Bonas Lletras? No senyors.
¿Per ventura á la Biblioteca Universitaria? Tampoch.

LAS NOVAS PLANTACIONS DE LA PLASSA DE CATALUNYA

—Bueno; y ara, ¿per hont passarém?

¿Tal vegada á la Comissió municipal autónoma de Museos? Menos encare.

No cavilin més: el Sr. Puiggari, l' ha legada á la Real Academia de Sant Fernando, que té á Madrid la seva residència.

No será extrany que algun company de causa tracti de descastat al testador, sense considerar que tots els esforços que va fer en vida pera donar á la publicitat el fruyt predilecte dels seus treballs y de la seva inteligencia, se varen estrellar en la general indiferencia, en aquesta terra de beosis.

El legat del ilustre arqueólech es una gran llissó póstuma.

Ser corresponsal de un periódich portugués, passejarse pel passeig de circunvalació del Parch y veure's tot d' una atracat per tres individus que se li emportan l' americana y l' hermillia, lluny de ser un contratemps, es una ganga.

¿Qué més pot desitjar el corresponsal de un periódich extranger, sino que li portin l' assumpto per una correspondencia?

A Ripollet tenen també l' seu tenor.

Pero en Pere Bolbena—que aixís se diu—en lloch de ferse sentir á Barcelona, aprofitant la sorpresa de presentarse y l's aplausos benévols de la familia y dels amichs y coneguts, ha preferit anarse'n á Milán, á acabar els seus estudis y á ferse sentir allí per primera vegada.

Si allá l' aplaudeixen, podrá dir á lo menos que ho han fet imparcialment, y no perque sigui catalá, sino per lo que valgui.

Vels'hi aquí un jove que l' aplauso l' mereix per la seva decisió. Pochs tenors se haurán trobat en el seu cas: aplaudit avans de deixarse sentir... y aplaudit precisament per haver fugit del aplauso.

Al arribar de Madrid el Sr. Monegal portava la barba molt esburifada.

—¿Saben qu' es aixó?—va dir un curiós al veure'l. —Que aixís com l' altra vegada en Maura li tirava el pel avall, ara l' ha pentinat al revés.

¿Qué compon la falsificació de duros que s' está fent á Espanya? ¿Qué vol dir que n' hi haja de Sevilla, de Alicant y de algunas altras capitals de la Península? La falsificació de la moneda circulant de plata ha passat á ser una de las industrias més vulgars.

Lo notable es que s' falsifiquin joyas d' art, com la corona de Semiramis, per lo qual el Museo del Louvre n' va pagar 400 mil franchs, y ara resulta fula.

Vels'hi aquí una corona que ja no podrá servir pera res... ni per *estalvis*

La proposta feta pel Sr. Salas Anton al Ajuntament de qu' en las eleccions corri á càrrech de la corporació municipal el pago del dinar als interven-

tors y als presidents de las mesas, no pot ser més justa y equitativa.

Desde 'l punt que 'ls que desempenyan aquest càrrech exerceixen una funció de carácter públich, que 'ls obliga á permanéixer en el seu lloch á l' hora en qu' estarian dinant tranquilament ab la familia, lo menos que 's deu fer en obsequi seu es pagarlos el dinar.

Al cap-de-vall no sería tan crescut el gasto que ocasionés aquesta atenció. En qualsevol funció de iglesia s' inverteix molt més de lo que costaria la *manutenció dels mantenidors* de la sinceritat electoral.

Tema de una conferencia donada pel Doctor Freixas en la *Lliga regionalista*:

«Impressions electorals.»

Pera ésser tractat per un metje, ni fet exprés.

Perque las tals impressions tenen la forma de blaus, verdanchs y xiribechs, tot lo qual entra de plé en la materia objecte de las exploracions y 'ls estudis de las ciencias mé dicas.

Un gomós, entussiasmat, li diu á una senyoreta molt caya:

—Clotilde: li ofereixo la meva má: prénguila, es seva.

Y com al dirli aixó li presenta la má en un de quals dits espurneja un magnífich solitari, la Clotilde com qui no fa res, li pren l' anell, dihentli:

—Gracias; pero per avuy ab l' anell n' hi ha prou. Me 'l quedo com á paga y senyal.

DEL MEU PUPITRE

A na 'l bolsista Gaspar Talladas, sortint de Borsa, en Pep li va preguntar:
—¿Que 's banya ab aygua de mar al istiu, ó ab aygua dolça?
—Aixó,—contestá 'n Talladas,— es segons com van las cosas; puig son molts las vegadas que si faig bonas jugadas... em banyo ab aygua de rosas.

Si tens diners, en que siguis un ase amichs y extranys t' ofereixen la casa. Mes sent un home sabi, t' asseguro que si no 'l tens, ningú 't deixará un duro. Bé prou que ho deya l' avi:
«Mes val ser ruch y rich, que pobre y sabi.»

Diuhem que la Margarida no té sul, y tothom ment; puig quan balla, entre 'l jovent, es la que té mes sal-ida.

Per fé 'l seu nom inmortal y guanyar diners y fama, en Pau va fé imprimí un drama, y abaix posá: «Original». Ho vejé cert escriptor y—¿es fet teu?—li preguntá.
—Es—en Pau va contestá— original... del autor.

La Carmeta no vol á n' en Badía, perque diu que té molta picardía. En cambi la Pilar no vol á en Roca,

MANIFESTACIÓ

—¡Abaix aquest nou sport, propi sols de papanatas!

perque de picardfa 'n té molt poca.
Ab las donas, aixó molt sovint passa.
Si 'n tens ben poca, mal; mal si 'n tens massa.

El pallasso Tony-Melsha,
fins un cop mort va fer riure;
puig avants de suicidarse
al senyor jutje va escriure
una carta en aquests termes:
«Me suicido... per no viure.»

A la hermosa Concepció,
li maná 'l seu confessó,
que anés cap á Montserrat
descalsa, per son pecat
obtindre l' absolució.
Mes ella, la trapassera,
ab devoció verdadera
y descalsa, com maná
son confés, se 'n hi va aná...
ab el tren de cremallera.

Don Tóful Passalriu,
per la calor, diu que aborreix l' istiu.
Y don Just Aladern,
perque fa fret, diu que aborreix l' hivern.
Y á na mí tot aixó...
ison cosas que no 'm fan fret ni caló!

Perque diumenge sortejan
á l' Antón, puig entra en quinta,
está que trina 'l xicot,
puig diu que 'l govern se 'l rifa.

LLUIS G. SALVADOR

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—O don.
- 2.ª ANAGRAMA.—Fora—Faro.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—El olivar.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Modista.
- 5.ª ROMBO.—

C
R A P
R O M A N
C A M A R I L
P A R E T
N I T
L

- 6.ª GEROGLÍFICH.—Qui temps té, temps espera.

XARADAS

I

—¿Té compromís?

—No senyor.

GATUNA

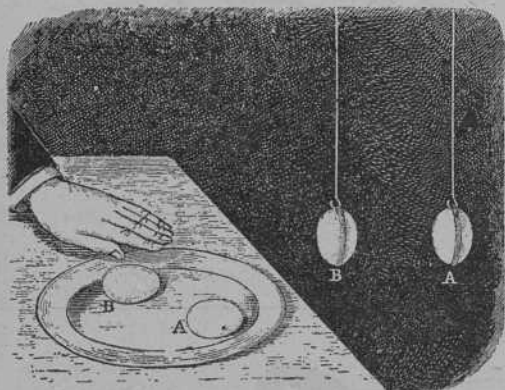
BRU
NET

¡Mori aquest joch immoral
que 'ns quita las nostras ratas!

CÓM SE DISTINGEIX, DE LLUNY, UN OU CRÚ D'UN OU DUR

Enfaixém un ou cru A. y un ou dur B., de punta á punta, per medi de una tira de *caoutchouc*. Un cop suspesos per dos fil-ferros, quinas extremitats fan ganxo, passarán per sota la tira, anéu girant els ous ab la mà, fent donar igual número de voltas á l' un que á l' altre, y deixeuos anar tot seguit els dos á Ja vegada. L' ou dur B. donará voltas ràpidament en un y altre sentit, desenrotllant y enrotllant novament la tira de *caoutchouc*; y aixó ho farà una pila de vegades avans de pararse. L' ou cru A. pel contrari, s' aturarà feixuch casi immediatament.

Altra manera de distingirlos es posantlos damunt d' un plat de porcelana, y després de ferlos bellugar ab prestesa pararlos de cop imprimint un ràpit moviment á la mà. Alsant aquesta desseguida, s' veurá que l' ou cru continúa bellugantse á dreta y esquerra, mentres que l' ou dur s' ha quedat completament parat.

Com parats y estupefactes se quedarán tots els que ho presenciïn y no sápigán el motiu de tot aixó, la causa d' un efecte que per la seva mateixa senzillesa ns calém prudentment.

—¿Vol vení á ballá aquest ball?

—Aném.

—Ja qu' es tan amable, ¿voldria manifestarm' la seva gracia?

—Primera

María.

—Donchs jo 'm dich Pau, qu' es un nom que 'm desagrada, pro s' ha de dir la vritat. Vosté té nom y figura que valen un dineral.

—No 'm sofoqui.

—¿Vergonyosa?

Si 'm fos possible trobar una noya recatada que sapigués rentar plats y sapigués compadéixers d' un pobre que viu errant, malalt sempre d' anyoransa y de falta d' amistats, y volgués escoltá ab calma ma historia ab son desenllás, creguim que li explicaria.

—Expliquis, home, aixó ray.

—¿Me deixa? ¿Sí? Donchs permeti que li digui un xich avants que vosté primera l' única persona que jo he trobat condescendent en ma vida ¡quí fos son tres-dos girats! Dítxos mil cops el qui logri de vosté ferse total!

—¿Qu' está de broma?

—Es de serio.

—No m' enceri.

—¿Jo encerar?

Vosté no 'm coneix, amiga.

—No gaire amiga, carat.

Fa cinch minuts que ignorava el seu nom y el seu ballar.

—Té, ara paran, macatxo,

al ball que ara vé ¡vindrá?

—Pregúntiho en aquest jove.

—(Aquesta m' ha ben trompat.)

J. COSTA POMÉS

II

Una lletra la primera, la segona es musical, com també ho es la tercera, es metall *invers-darrera* y nom d' home lo *Total*.

F. JOANET

ANAGRAMA

Un total de setanta anys traspassava la Gran-vía y ab la tot ensopegá y l' atropellá 'l tranvía.

QUEM AGRADA

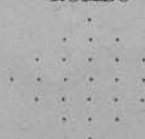
TRENCA-CLOSCAS

S.^a ANA GUMA

Combinar ab aquestas lletres el títul de una sarsuela estrenada ab gran éxit.

MUIXONI

ROMBO

Primera ratlla, consonant.—Segona, prenda militar.—Tercera, flor plural.—Quarta, nom de dona.—Quinta, en molts casus n' hi ha.—Sexta, número.—Séptima vocal.

LL. CARBÓ C.

CONVERSA

—Escolta, Fermí ¿que l' has vist á passar per aquí davant?

—¡Home! ¿á qui?

—¿Que no t' ho he dit? Rumia, home.

J. FARRÉS GAIRALT

GEOGLÍFICH

×

I

Flors de Maig

i i i

I

SEGADORS

FELIU DE LAS BALDUFAS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dintre pochs días se posarà á la venda el popular drama de **Ignasi Iglesias**

ELS VELLS

— BIBLIOTECA CIENTÍFICO-FILOSÓFICA —

OBRA NUEVA

Bosquejo Psicológico DE LOS PUEBLOS EUROPEOS

POR **FOUILLÉE**

Traducción de RICARDO RUBIO

Un tomo, Ptas. 10.

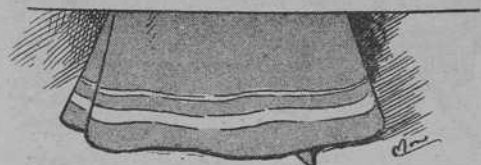

MANUALES DE COCINA

CÉLEBRES RECETAS CULINARIAS
DE LA
DUQUESA MARTELL

- 120 maneras de guisar huevos
- 125 platos de vigilia
- 140 platos de aves, caza y carne
- 100 platos de comidas vegetarianas
- 120 platos de sopas y salsas

Precio de cada manual, DOS reales

LA

ESCALINATA DE UN TRONO

DRAMA DE

D. JOSÉ ECHEGARAY

Ptas. 2.

DE MI JARDIN

POR

S. ALBERT

Ptas. 2.

El Catalanismo

EDICIÓN EN LENGUA CASTELLANA

POR

VALENTÍN ALMIRALL

Un tomo en 8.º, Ptas. 4.

LEY ELECTORAL

PARA

DIPUTADOS Á CORTES

Ptas. 2.

SANTIAGO RUSIÑOL

El poble gris

Ptas. 5.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA DISTRIBUCIÓ DE LAS BESTIAS DEL PARCH

L' elefant vendrà llonguets
ab molta circunspecció.

Els micos resultarán
uns camarers de misto.

En quant á las otras bestias...
¡que vajin fent el senyó!